יש אם למקרא

אם למשנה

יש אם למקרא. כתב קרייה מחזיקין דהיא עיקר: הא דאמרן. ירשיעון קרינן: אקרא אני. יכולני לקרות וטומאה שבעים כנדתה (ויקרא יב) דהא לא כתיב שבועיים מלא: טמא בזכר. שבעת ימים: וטיהר. שלשים ושלשת ימים: וטימא בנקבה. לשבועיים* (שבעים רש"ל) יום ושמת ימים: כפלים. וטומאה דיולדת זכר שבעה הלכך דנקבה שבועיים: כל הניתנין. עולה ושלמים ומשם הטעונין שתי מתנות שהן ד' שנתנם במתנה אחת: כיפר דכתיב ודם זבחיך ישפך. שפיכה אחת במשמע: קרנות קרנת קרנת. (ויקרא ד) בחטאת של מזבח החיצון כתיב בשעיר דנשיא כתיב קרנת חטאת ובכבשה דיחיד כתיב (שם) *קרנות מלא ובשעיר* דיחיד כתיב (שם) קרנת חטאת. אבל הכי דפר כהן משיח והעלם דבר במזבח הפנימי כתיב (שם) והחטא כולהו מודו דמתנה אחת מעכבת בהן וש"מ אזלי בתר קרייה: ואימא. לב"ה כולהו למלוה דהא כולהו לריבי למכתב למלוה ועיכוב דמדא מנא להו אימא אע"פ שלא נתן כלום כיפר: בבדי. בלא כלום: שתים: דפנות של סוכה: כהלכתן. שלימות: אפילו טפח. ברוש י' טפחים: למסורת. שנמסרה בחיבתו לכתבו חסירה: אתאי הלכתא. דלמדרינן הכא [סוכה ה:] מחילות הלמ"מ ומוקמינן לה לגרוש לדופן אחת: *נפשות. היינו דסלקי נפש: רביעית היא שיעור חיותו של אדם ובלא"ה לא איקרי מת עד שיהא בו שיעור מיתה: שתי נפשות. משמע משני ב"א וכתב מת כדי מיתה היינו רביעית: ורבנן. פליגי עליה ואמרי עד שיהא השיעור מאדם אחד דנפשא חסר כתיב: בחלב אמו יכול בחלב. אמו אבל נחלב מותר לבשל: אמרת

[ל"ל אחר ד"ה רביעית]

סוכה ז: מש לא. ובלא"ה לא איקרי מת עד שיהא בו שיעור מיתה.

אטפח ור"ש סבר בסוכות בסוכות הרי כאן שש דל חד קרא לגופיה פשו להו ארבע אתאי הלכתא גרעתא לרביעית ואוקמיה אטפחר"ע דתניא *ר"ע אומר מניין לרביעית דם שיצאה משני מתים שמטמא באהל שנאמר °על כל נפשות מת לא יבא שתי נפשות ושיעור א' ורבנן דנפשת כתיב מתקיף לה רב אחא בר יעקב מי איכא דלית לי' יש אם למקרא והתניא °בחלב אמו יכול בחלב אמרת

מיר לא. מעו: ע: [מולין כב.]

ויקרא לא. ב"ש

אמרת

כך יש להוסיף בנקבה על ימי שבע טומאה דזכר: מה כשמיפה בזכר • ה"מ למימר מה בזכר ימי טהרה מרובים על ימי טומאה אף בנקבה ימי טהרה מרובים על ימי טומאה: כל הניתנין על המזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר • בזבחים בריש ב"ש (דף ו:) הניא מניין לניתנין על מזבח החיצון שנתנו במתנה אחת כיפר תלמוד לומר ודם זבחיך ישפך ומרלה דהך דרשה אליבא דבית שמאי דלב"ה לא לריך קרא דלא עדיפי מחטאת וכן משמע התם בסוף הסוגיה דקאמר דלהכי תנאי המפקי הא' דם זבחיך שפך דרשה אחרינא כל הניתנין על המזבח החיצון שנתנו במתנה אחת כיפר מנא להו ומשני סברי להו כבית הלל דאמרי אף חטאת שנתנו במתנה אחת כיפר וילפי לולהו מקטאת ותימה למ"ל קרא דמהי היתי דמעכבי הא לחפילו לב"ש לא ילפי מחטאת דאיכא למיפרך שכן חטאת וד' קרנות ועוד דמשמע התם דאפילו לב"ה ה"א דמעכבי אי לאו דילפי מחטאת ומלרה לפרש דהיינו טעמא משום דמחטאת של קרנות נפקא לן בפרק איזהו מקומן (שם דף נב:) מדכתיב סביב והוה הקבינא כולה במתנה אחת א"נ משום דכתיב סביב טובא ושיטה הכתוב לעכב לבני אילעזיר קרא בין לב"ש בין לב"ה: ושתים לעכב • וא"ת הוה ליה למימר שלש לעכב דכי לא כתיב ממי אלא ד' הוה ידעינא אחת לעכב דכפרה בכדי לא משכחן דאמרי בית הלל ואלכתי מייתי תרי לדבות שנים ו"ל דבית שמאי ליה להו הכיא סברא א"נ קסברי כיון דאיכא שפיכות דמים ליסוד אלו כפרה בכדי הוא*: מניין לרביעית. תימה למ"ל קרא אלא מ"ל משני תנאי זיתים מב' מתים שמטמא ובפרק בהמה המקשה (חולין דף סב:) ממי דבעי רבי ישמעאל קרא לרביעית דם הבא מן המת שמטמא למה לי קרא תיפוק ליה מידי דהוה אבשר המת דדם הסוב כבשר כדמוכח בהמולין יין (שבת דף עז. ושם:) ובהמנחות והנסכים (מנחות דף קד. ושם) נבי דם נבלה דמטמא ברביעית הוא ויכול לקרוש ולעמוד על כזית מטמא מידי דהוה אבשר דשאי עמוד לא היה מטמא אי לאו משום דמקומו נעשה לנקה. כדאמר במסכת נדה בפרק דם הנדה (דף הה.) דבעי לון גזרו מחלוף הלכך דם כיון דגזרו מחלוף אי לאו דרבי קרא הייתי מטהר ואם דנקבו מניין לרביעית דם הבא מן המת שהוא מטמא לאו משום שהיה פשוט לו במת אחד בלאו הא' קרא דאי במת אחד היה טמא ה"ה בשני מתים אי ליכא תיובתא דהא תנן בפרק קדשי מזבח (מעילה דף יז. ושם) כל שטומאתו ושיעורו שוה מלטרפין זה עם זה. *והא דמטהרי רבנן דפליגי אר"ע משום דמטמיה קרא כדאמר בפסח כתיב והא דאילעזר קרא בדם הארן בפרק קדשי מזבח (שם) אע"ג דהשיב לבשר מכל מקום אילעזר לדם לגלוי דמטמא בכעדשה אף על גב דאי מיקרים מפתים טובא ולהכי תנן התם (שם) דם הארן ובשרו מלטרפין דשיעורן שוה אבל דם נבלה ובשרה לא וכן מוכח בירושלמי בריש המוליא יין דאמר *דם הנבלה ממא והתם דם הארן ובשרו מלטרפין ואין לנו כיולא בו ומיהו קשה לבפרק כל שעה (פסחים דף כב. ושם) לא משני אקושיא דדם בשהוה נבלה היא ודמה הוה מתרה. כדמשני אקושיא דאבל וגיד משמע דדם לא חשיב כבשר לגבי ל"ל שיש שום ריבוי דמרבינן ביה דם נבלה ובבשר דמרבינן מבשר לאוקמי ברביעית. שיטול לקרוש ולעמוד על כזית אבל קשה דאם כן דם ארן ממי דאיתי ביה ריבוי נבעי מיניה כל כך שיטול לקרוש ולעמוד על כעדשה: ורבנן. נפשא כתיב • תימה דרבי ישמעאל סבר לקמן יש אם למסורת והייט כרבנן דדרשי נפשא ואם כן בפרק בהמה המקשה (חולין דף עב.) דפליגי ר' ישמעאל ור"ע דדרשי ר' ישמעאל הטוגע במת בנפש דרביעית דם מטמא ולקאמר ר"ע לטעמיה דאמר אף מתי מתים מטמא לרבי ישמעאל למה לי תרי קראי בדם המת דמטמא:

ירשיעון כתיב • *ויסכבן כתיב דפרק במה בהמה (שבת דף נה:) אפי' רבי מודה משום דקרא מוכח דפנחס לא חטא שייחסו הכתוב: בולהון סבירא להו ים אם למקרא • הא דלא תניא הכא רבי יוחנן בן ברוקא דמסכת סוכה פרק לולב וערבה (דף ליה:) *דאמר תריסון של דקל* היו מגיפין ומפרש בגמרא משום דכתיב כפות אחת ללולב ואחת (לערבה) למזבח ורבנן מפרשי' כפת כתיב משום דרבי לוי מפרש התם טעמא אחריתא וגרהא דדוקא הכא שמקרא ומסורת מכחשי אהדדי אית להו ים אם למקרא אבל היכא דלא מכחשו אהדדי דרבי תרוייהו דהא רבי ורבי עקיבא ור' שמעון דסברי הכא ים אם למקרא מחייבין בפרק ספק אכל (כריתות דף יז:) ובפרק דם שחיטה (שם דף כב:) בחתיכה אחת ספק של חלב ספק של שומן אשם תלוי משום דמלות כתיב אלא הייט משום דקרא ומסורת דהתם לא מכחשי אהדדי ואפשר לקיים שניהם שבא המקרא דמלות קרינן לחייב אשני מלות הייט ב' חתיכות והמסורת בא לחייב על כל מלה אחת ובפרק כל שעה (פסחים' דף לו• ושם) ממי דריש ר"ע גבי לחם עוני מקרא ומסורת ובפרק לולב הגזול (סוכה דף לד:) תנא ממי ר"ע אומר כשם שלולב אחד כו' ומפרש בגמרא *לולב אחד משום דכתיב כפת. וכן ר"ש דריש בפ"ק דקדושין (דף יח:) גבי בבגדו בה מקרא ומסורת ומיהו קשה מר' עקיבא דלא דריש התם אלא מקרא לחוד ואמאי *לא דריש תרוייהו כמו גבי לחם עוני וע"ק דמסקינן בפרק קמא דסוכה (דף ו:) לחד ניסנא דר"ע רבי שמעון ורבנן ים אם למסורת ובפרק כילד צולין (פסחים דף פו:) גבי בבית אחד יאכל קסבר ים אם למקרא וע"ק דפ"ק דסוכה (ד' פ:) פסלינן לר"ע סוכה תחת סוכה מדכתיב בסכת ולא אמרינן ים אם למקרא* • אקרא אני שבעים • ה"מ לשבעים דמשני אי לאו דכתיב מקרא מוכח דפנחס לא חטא ובפרק איזהו מקומן (שם דף נב:) מדכתיב סביב והוה הקבינא כולה במתנה אחת א"נ משום דכתיב סביב טובא ושיטה הכתוב לעכב לבני אילעזר קרא בין לב"ש בין לב"ה: ושתים לעכב • וא"ת הוה ליה למימר שלש לעכב דכי לא כתיב ממי אלא ד' הוה ידעינא אחת לעכב דכפרה בכדי לא משכחן דאמרי בית הלל ואלכתי מייתי תרי לדבות שנים ו"ל דבית שמאי ליה להו הכיא סברא א"נ קסברי כיון דאיכא שפיכות דמים ליסוד אלו כפרה בכדי הוא*: מניין לרביעית. תימה למ"ל קרא אלא מ"ל משני תנאי זיתים מב' מתים שמטמא ובפרק בהמה המקשה (חולין דף סב:) ממי דבעי רבי ישמעאל קרא לרביעית דם הבא מן המת שמטמא למה לי קרא תיפוק ליה מידי דהוה אבשר המת דדם הסוב כבשר כדמוכח בהמולין יין (שבת דף עז. ושם) ובהמנחות והנסכים (מנחות דף קד. ושם) נבי דם נבלה דמטמא ברביעית הוא ויכול לקרוש ולעמוד על כזית מטמא מידי דהוה אבשר דשאי עמוד לא היה מטמא אי לאו משום דמקומו נעשה לנקה. כדאמר במסכת נדה בפרק דם הנדה (דף הה.) דבעי לון גזרו מחלוף הלכך דם כיון דגזרו מחלוף אי לאו דרבי קרא הייתי מטהר ואם דנקבו מניין לרביעית דם הבא מן המת שהוא מטמא לאו משום שהיה פשוט לו במת אחד בלאו הא' קרא דאי במת אחד היה טמא ה"ה בשני מתים אי ליכא תיובתא דהא תנן בפרק קדשי מזבח (מעילה דף יז. ושם) כל שטומאתו ושיעורו שוה מלטרפין זה עם זה. *והא דמטהרי רבנן דפליגי אר"ע משום דמטמיה קרא כדאמר בפסח כתיב והא דאילעזר קרא בדם הארן בפרק קדשי מזבח (שם) אע"ג דהשיב לבשר מכל מקום אילעזר לדם לגלוי דמטמא בכעדשה אף על גב דאי מיקרים מפתים טובא ולהכי תנן התם (שם) דם הארן ובשרו מלטרפין דשיעורן שוה אבל דם נבלה ובשרה לא וכן מוכח בירושלמי בריש המוליא יין דאמר *דם הנבלה ממא והתם דם הארן ובשרו מלטרפין ואין לנו כיולא בו ומיהו קשה לבפרק כל שעה (פסחים דף כב. ושם) לא משני אקושיא דדם בשהוה נבלה היא ודמה הוה מתרה. כדאמר אקושיא דאבל וגיד משמע דדם לא חשיב כבשר לגבי ל"ל שיש שום ריבוי דמרבינן ביה דם נבלה ובבשר דמרבינן מבשר לאוקמי ברביעית. שיטול לקרוש ולעמוד על כזית אבל קשה דאם כן דם ארן ממי דאיתי ביה ריבוי נבעי מיניה כל כך שיטול לקרוש ולעמוד על כמעלה: ורבנן. נפשא כתיב • תימה דרבי ישמעאל סבר לקמן יש אם למסורת והייט כרבנן דדרשי נפשא ואם כן בפרק בהמה המקשה (חולין דף עב.) דפליגי ר' ישמעאל ור"ע דדרשי ר' ישמעאל הטוגע במת בנפש דרביעית דם מטמא ולקאמר ר"ע לטעמיה דאמר אף מתי מתים מטמא לרבי ישמעאל למה לי תרי קראי בדם המת דמטמא:

[ע"ל מגילה ד: ויקרא ד]

[ל"ל אחר ד"ה רביעית]

[ל"ל אחר ד"ה רביעית]

[ל"ל אחר ד"ה רביעית

הנגב שיש לשומר מקום קבוע ויבא ויגנוב מן מקום אחר: ה יוציד [ז] היא מצות הישיבה בסוכה. שיהיה אוכל ושותה ודר בסוכה כל שבעת הימים בין ביום ובין בלילה כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה. וכל שבעת הימים עושה אדם את ביתו עראי ואת סוכתו קבע שנאמר בסוכות תשבו שבעת ימים. כיצד כלים הנאים ומצעות הנאות בסוכה. וכלי שתייה כגון אשישות וכוסות בסוכה. אבל כלי [ז] אכילה כגון קדרות וקערות חוץ לסוכה. המנורה בסוכה. ואם היתה סוכה קטנה מניחה חוץ לסוכה: ו אוכלין ושותין וישנים בסוכה כל שבעה בין ביום ובין בלילה. ואסור לאכול סעודה חוץ לסוכה כל שבעה אלא אם אכל אכילת [ח] עראי כביצה או [ט] פחות או יתר מעט. ואין ישנים חוץ לסוכה אפילו שינת [י] עראי. ומותר לשתות מים ולאכול פירות חוץ לסוכה. ומי שיחמיר על עצמו ולא ישתה חוץ לסוכה יאפילו מים הרי זה [כ] משובח: ז יאכילה בלילי יום טוב הראשון בסוכה חובה. אפילו אכל כזית פת יצא ידי חובתו. מכאן ואילך [ל] רשות. רצה לאכול סעודה סועד בסוכה. רצה אינו אוכל כל שבעה אלא פירות או קליות חוץ לסוכה אוכל כדין אכילת מצה [מ] בפסח: ח מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך ביתו או חוץ לסוכה ואוכל הרי זה אסור [נ] וכאילו לא אכל בסוכה עד שיהיה שולחנו בתוך הסוכה. גזרה שמא ימשך אחר שולחנו. ואפילו בסוכה גדולה: ט כל שבעת הימים קורא בתוך הסוכה. יוכשמבין [ס] ומדקדק במה שיקרא יבין חוץ לסוכה כדי שתהיה דעתו מושבת עליו. המתפלל רצה מתפלל בסוכה או חוץ לסוכה: י ירדו [ע] גשמים הרי זה נכנס לתוך הבית. מאימתי מותר לפנות משירדו לתוך הסוכה טפות שאם יפלו לתוך התבשיל יפסל אפילו [פ] תבשיל של פול. היה אוכל בסוכה וירדו גשמים ונכנס לביתו ופסקו הגשמים אין מחייבים אותו לחזור לסוכה *(כל אותו הלילה) עד שיגמור סעודתו. היה ישן וירדו גשמים בלילה ונכנס לתוך הבית ופסקו הגשמים אין מטריחין אותו לחזור לסוכה כל אותו הלילה אלא ישן בביתו עד °שיעלה עמוד השחר:

*כדפוס וויניציא מיו.

גמר

א עור מי׳ מבלע פמ״ג עס: ב עי׳ בדברי הרא״ש: ג עור עס: ד עור מי׳ מבלע ע״ז ובפמ״ג עס: ה עור כי׳ מבלע: ו עור ופמ״ג עס:

גזירה שמא ימשך אחר שלחנו. ויש מן הגאונים ז״ל שמולקין ופוסקין בכ״ס שכל שיש בסוכה שיעור כדאמר אע״פ שהשולחן בתוך הבית ונלמוד מן הגאונים דעת רוב הגאונים ז״ל וכן נראה להמיר:

ט כל שבעת הימים וכו׳. עם (דף כ״מ:) בריימתא שונה בסוכה ותמרו עם ס״מ מגרם אבל לעיולי בסבכא כר ממעלתא:

(המתפלל רצה מתפלל וכו׳): י ירדו גשמים וכו׳. משנה עם ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות משתסרם המקפה. ובגמרא תנא משתסרם המקפה של גריסין פירוש שהיא קלה ליפנה: היה אוכל בסוכה וכו׳. עם (דף כ״ט) מ״ר היה אוכל בסוכה וירדו גשמים וירד מין מעריחין אותו לעלות עד שיעור. ופירשו בגמרא מפיעלה עמוד השחר. ויש מי שכתב והוא שעשוי אבל ישן מין מעיירין אותו אפילו אחר עמוד השחר דומיא דפעולה שנומר סעודתו, וכן עיקר:

נכר

לחם משנה

ה וכל שבעת ימים עושה אדם את ביתו עראי וכו׳. עפ׳ הטור (דף כ״מ:) מה״מ דמ״ל הטבו כעין תדורו מכאן אמרו כל שבעת הימים עושה אדם וכו׳. וק״ק בדברי רבינו דהא לעיל בסמוך פסק כרבא דאמר אבלם קורא לענג ולא כמ״ד הטבו כעין תדורו ולדידיה אפילו כריא דפירי פעור והוא ז״ל סובר שמייב כמבואר בדברי ה״ם ופיך פסק כאן כסך בריימתא דהטבו כעין תדורו. וי״ל דאפילו רבא דפליג על אביי לא ס״ל דלא אמריק הטבו כעין תדורו אלא ס״ל דלא נאמר על זה אלא לומר שאם היה לו כלים נאים מעלין לסוכה כו׳: המנורה בסוכה כו׳. כתב ה״ם פי׳ בשעה שאינה דולקת אלא היתה דולקת כיון דהוא בעת הטורף אפילו בקנינה מותר דומיא דכלי אכילה. ובתוספות פרק הישן דמו פי׳ זה הקשו עליו מהיכא דבפרק עונב

ועבדכם דאמר מדליק בו אם הגר ולדברי ה״ם י״ל דמדליק דהתם י״ל אכנים בה אם הגר מ״ל הדלקה אלא בשעת הצורך אפילו בו אורך כלל:

י היה אוכל בסוכה וכו׳. כתב ה״ם ויש מי שכתב והוא שעשוי אבל ישן אין מעיירין אותו וכו׳. ופ״ה לדברי המולקים על הבראיתא זו אמתי קאמר בבריימתא (דף כ״ט) עד שיעור ויעלה עמוד השחר דאחר שעלה עמוד השחר ואפילו מעיירין אותו. וי״ל דאי הוה אמינא הכי הוה אמינא אין מעיירין אותו להעירו עד שיעלה עמוד השחר שאחר שעלה עמוד השחר מעיירין אותו ומעיירין אותו אבל אם נמעורב מעצמו קודם שעלה עה״ש מייב לילך לסוכה לז״א שאפילו שנתערב עד שיעלה עה״ש אינו מייב ח״ש עד שיעור ויעלה עה״ש:

ומפנה

הגהות מיימוניות

[ו] גרסינן בפרק קמא דערכין הכל חייבין בסוכה כהנים לויים וישראלים ופריך משיטא אם לא שחייבי הם מאן מיחייבי ומשני כהנים איצטריכא ליה סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב בסכות תשבו שבעת ימים ואמר מר תשבו כעין תדורו מה דירה איש ואשתו אף סוכה איש ואשתו והני כהני הואיל ובני עבודה בינתו לא ליחייב בסוכה קמ״ל נהי דפטירי בעידן עבודה בלא עידן עבודה חיובי מיחייבי מידי דהוה אעוברי דרכים וכו׳: [ז] יש מפרשים משום מיאוס לאחר שאכלו בהן וכן פר״ש. וי״מ דקאי אקדרה וא״נ דלישא וכיוצא בהן שאין דרך כל ימות השנה להניחן בביתו אלא מקום מיוחד להן בפני עצמן: [ח] אמר אביי כדתנים בר בי רב ועייל לכלה: [ט] ובשנתנו לו לר׳ צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו הא כביצה בעי סוכה ליטא תיהוי תיובתא דר׳ יוסף דראביי דאמרי כדתנים בר בי רב ועייל לכלה שהוא יותר מכביצה ובשני אמר לך רב יוסף דילמא כביצה סוכה הוא דלא בעי הא נטילה בעי ובעי ברוכי:

[י] לפי שאין קבע לשינה ואפילו ודאי שלא ירדם כרבא שהוא בתרא: [כ] מעשה שהביאו לריב״ז לבעום את התבשיל ולר״ג שתי כותבות ודלי של מים ואמר העלום לסוכה וסוקי לה בגמרא שהחמירו על עצמן: [ל] בחכמים דאמרי אין לדבר קצבה ודלא כר׳ אליעזר דאמר ״ד סעודות חייב אדם לאכול בסוכה וכן אמר רבי אמי חזר בו ר׳ אליעזר. ע״כ: [מ] ילפינן חמשה עשר מחג המצות: [נ] כב״ש לגבי ב״ה דהכי פסיק רב הונא ע״ש ס״ק: [ס] הא למגרס הא לעיונו: [ע] כתב רא״ם דבכל עניינים שאדם רגיל לצאת מדירתו ראשו לצאת מסוכתו ע״כ והכל לפי אניתות דעת האדם כדמשמע מעובדא דרב יוסף שיצא מפני הריח ואמר אנא דאנינא דעתאי כבי שהכריח המקפה דמו וכן מצאתי בשם רבינו שמחה ז״ל: [פ] ירושלמי לא סוף מקפה של גריסין אלא אפילו מקפה של כל דבר: °[לשון הטור] ואם נער משיגתו בלילה או שעלה עמוד השחר קודם שניעור אין צריך לחזור עכ״ל. והסמ״ג כתב כלשון העמור]:

פ״ו הלכות סוכה רמב״ם